

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **O. P.,** zastoupené advokátem JUDr. Milanem Hulíkem, se sídlem Bolzanova 1, Praha 1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 3. 2004, sp. zn. 9 Az 20/2003,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Městského soudu v Praze, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR (dále jen „žalovaný“) ze dne 1. 2. 2002, č. j. OAM-420/VL-16-17-2002, o zamítnutí její žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když namítá nesprávné posouzení právní otázky městským soudem a vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, neměla oporu ve spisech.

Stěžovatelka v kasační stížnosti uvádí, že se městský soud nevyrovnal s její argumentací, když své rozhodnutí opřel pouze o obecně konstatovanou politickou a společenskou situaci na Ukrajině a tvrzení, že se mohla domoci svých práv již na Ukrajině.

S tím stěžovatelka nesouhlasí a připomíná omezenou účinnost stížností na příslušníky silových struktur a na značnou roli subjektivního faktoru při posuzování stížností ukrajinským ombudsmanem, stejně jako na rizikovost využívání takových prostředků ochrany za situace všeobecné provázanosti klanových zájmů a orgánů veřejné moci. Stěžovatelčinu situaci v zemi původu měl proto zvážit přímo městský soud, a to včetně potenciální úspěšnosti jejích stížností na chování členů mafie. Dále stěžovatelka připomíná, že přes Polsko pouze tranzitně projížděla, a proto se domnívala, že může požádat o azyl až v cílové zemi prostřednictvím tamních azylových zařízení. Po příjezdu do ČR se ihned informovala o tom, kde o azyl požádat, takže institutu azylu rozhodně pouze nevyužila k legalizaci pobytu v ČR. Zkrácení na svých právech spatřuje také v neustanovení právního zástupce.

Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje zrušit napadený rozsudek městského soudu a také žádá, aby byl její kasační stížnosti přiznán odkladný účinek.

Žalovaný ve svém vyjádření popírá oprávněnost této kasační stížnosti, neboť své rozhodnutí i rozsudek městského soudu považuje za souladné s právem. V dalším odkazuje žalovaný na obsah správního spisu a navrhuje buď kasační stížnost odmítnout pro chybějící uvedení data doručení napadeného rozsudku městského soudu nebo zamítnout.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 14. 1. 2002 na základě žádosti, v níž je jako důvod uvedeno, že mafie od stěžovatelky požadovala peníze a chtěla, aby jim každý týden platila peníze, neboť její členové tvrdili, že jako vedoucí skladu jim musí platit. Hrozili jí kontrolou skladu a následným uvězněním, neboť by něco určitě našli. V případě, že by kontaktovala policii, hrozili ublížením její dceři. Totéž vyplývá i z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 22. 1. 2002. I z tohoto pohovoru vyplývá, že do ČR přijela proto, že se obávala mafie, která jí hrozila, že pokud nebude platit, provedou nelegální kontrolu a dostanou ji do vězení. Dále v tomto pohovoru uvedla, že do ČR přicestovala přes Polsko autobusem ze Lvova, přičemž polské hranice ve směru z Ukrajiny překročila jeden den odpoledne a polsko - českou hranici překročila týž den v noci. Při polské hraniční kontrole na ukrajinsko - polské hranici, která zabrala asi půl hodiny, vstoupila celní a pasová kontrola do autobusu a zkontrolovala cestovní pasy a zavazadla. Obdobně probíhala i kontrola na česko-polské hranici. Na území Polska nedělali žádné přestávky, nicméně s polským celníkem se setkala při kontrole v autobuse. Nic jí sice nebránilo požádat o azyl již v Polsku, ale byla od počátku rozhodnuta požádat o azyl až v ČR, neboť jsou tu dobří lidé.

Žalovaný předmětnou žádost o poskytnutí azylu zamítl svým výše označeným rozhodnutím ze dne 1. 2. 2002 jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Žalovaný v tomto zamítnutí uvedl, že stěžovatelka mohla požádat o azyl již v Polsku, když přes ně po dobu zhruba devíti hodin cestovala do ČR a měla zde možnost svobodně se pohybovat a vejít do kontaktu se zástupci polských státních orgánů, jak vyplynulo i z její výpovědi o průběhu celní a pasové kontroly, přičemž Polsko je nutno shledat ve vztahu ke stěžovatelce třetí bezpečnou zemí, jak žalovaný zjistil z dokumentů vztahujících se k zacházení se žadateli o azyl v Polsku a k lidskoprávní situaci v této zemi obecně. Dále žalovaný neshledal ani podmínky umožňující udělení azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu a nebyla shledána ani přítomnost překážky vycestování, proto žádost stěžovatelky zamítl a dodal, že má stěžovatelka stále možnost se do Polska vrátit a zažádat o azyl tam.

Proti tomuto zamítavému rozhodnutí o rozkladu podala stěžovatelka k Vrchnímu soudu v Praze opravný prostředek, jehož podání odůvodnila tvrzenou nezákonností spočívající v obecně namítaných nedostatcích správního řízení. Stěžovatelka také připomněla, že územím Polska pouze projížděla, když její autobus stavěl pouze na hraničních přechodech. Uvedla také, že se žalovaný vůbec nezabýval problémy, kterým byla vystavena ve své zemi původu, a požádala o ustanovení právního zástupce.

Vzhledem k tomu, že řízení v této věci nebylo skončeno do 31. 12. 2002, byla věc postoupena podle § 129 odst. 2 s. ř. s. Městskému soudu v Praze, který nevyhověl stěžovatelčině žádosti o ustanovení právního zástupce a její opravný prostředek posouzený jako žaloba zamítl výše označeným rozsudkem napadeným nyní posuzovanou kasační stížností. Její obecné námitky proti průběhu správního řízení městský soud odmítl s tím, že sám takové pochybení nezjistil a vytýkala-li stěžovatelka žalovanému, že nezjistil přesně a úplně skutkový stav, měla především sama navrhnout důkazy další. I městský soud shledal, že stěžovatelka mohla bez problémů požádat o azyl již v Polsku, kde pobývala během své cesty, neboť Polsko lze v jejím případě označit za tzv. bezpečnou třetí zemi ve smyslu definice obsažené v § 2 odst. 2 zákona o azylu. Městský soud v tomto ohledu připomněl posouzení aplikace ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu obsažené v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003. Městský soud se dále nezabýval důvody, pro které stěžovatelka o azyl v ČR požádala, neboť když byla její žádost posouzena z uvedeného důvodu jako zjevně nedůvodná, jsou již tyto důvody irelevantní. Městský soud se ztotožnil i s neudělením azylu podle § 13 a § 14 zákona o azylu. K žádosti o ustanovení právního zástupce městský soud závěrem uvedl, že stěžovatelka sama již vlastními úkony učinila vše, co mohla učinit k ochraně svých práv, přitom nešlo o věc tak právně a skutkově složitou, že by bylo nutno jí právního zástupce ustanovovat.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Městského soudu v Praze v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku městského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) - ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Stěžovatelka, jak zmíněno výše, vytýká napadenému rozsudku i jemu předcházejícímu správnímu rozhodnutí především způsob, jakým je v nich aplikován § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. K použití předmětného ustanovení zákona o azylu Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle něj se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná,

jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle něhož se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu.

K výkladu tohoto ustanovení se Nejvyšší správní soud již vyjádřil ve svém rozsudku ze dne 21. 8. 2003, sp. zn. 2 Azs 5/2003 (publ. jako č. 18/2003 Sb. NSS), na nějž správně odkazuje městský soud a kde zdejší soud uvedl, poté co rozebral pojem „projíždí bezpečnou třetí zemí“, který již v současné podobě zákona o azylu není po novele zákona o azylu zákonem č. 2/2002 Sb. účinným od 1. 2. 2002 obsažen: *„...cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi má o azyl požádat vždy již v první zemi, v níž má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a v níž budou garantována jeho základní práva a svobody. Touto zemí je zpravidla tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 citovaného zákona... Subjektivní právo na azyl je právem na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu, nikoliv však právem vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit.“*

V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatelka tato zjištění nezpochybňuje, naopak vyplývají z jejích tvrzení uvedených při pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu), že stěžovatelka do České republiky přicestovala autobusem, jedoucím z Ukrajiny do ČR přes Polsko. Při hraniční kontrole na ukrajinsko - polské hranici byly cestujícím zkontrolovány pracovníky polské pohraniční služby doklady. Stěžovatelka tedy mohla požádat a azyl při tomto kontaktu s pohraničními orgány, jakkoliv se již po kontaktu s polskými orgány přímo na hranicích nezastavovala, jak tvrdí, na dalších částech polského území. Navíc sama v pohovoru výslovně uvedla, že jí nic nebránilo požádat o azyl již v Polsku. Je tedy zřejmé, že stěžovatelka měla reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., a že proto žalovaný nikterak nepochybil, když shledal její žádost o udělení azylu zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení; tím spíše nepochybil ve světle kasačních důvodů městský soud, když rozhodnutí žalovaného k žalobě nezrušil.

Co se týče stěžovatelčiny námitky, že se městský soud nezabýval dostatečně jejími problémy v zemi původu, k tomu zdejší soud pouze podotýká, že takový postup plně odpovídá logice zákona o azylu. Podle něj je totiž žádost o azyl přezkoumána pohledem tvrzené přítomnosti pronásledování či odůvodněného strachu z něj ve smyslu § 12 zákona o azylu pouze tehdy, pokud již před tím, než správní orgán přikročí k tomuto posouzení, není žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle některého z bodů obsažených v jednotlivých písmenech § 16 odst. 1 téhož zákona. Podřazení žádosti o azyl pod některý z těchto bodů totiž naznačuje, že taková žádost nemá naději na úspěch, že žadatel podávající takovou žádost o azyl nepatří do řízení o udělení azylu, či že udělení azylu v ČR není hoden, například proto, že se dopustil takového pochybení, kterým se z účasti v něm zcela diskvalifikuje.

Do této skupiny případů spadá zjevně i stěžovatelka. Ta měla požádat o azyl v první bezpečné zemi, kde k tomu měla reálnou příležitost, tedy v Polsku. Orgány této země

by také posoudily její žádost pohledem tvrzeného pronásledování v její zemi původu, tedy způsobem, o který stěžovatelka marně usiluje před orgány ČR.

Co se týče stěžovatelčiny výtky ohledně neustanovení právního zástupce městským soudem, zdejší soud má za to, že se městský soud s její žádostí o něj vypořádal dostatečně podrobně a uspokojivě. Jedná se navíc pouze o obecnou, ničím neupřesněnou výtku, naznačující stěžovatelčinu nespokojenost s neustanovením právního zástupce pro řízení před městským soudem, z níž ale není zřejmé, v čem by měla spočívat případná nezákonnost takového procesního rozhodnutí městského soudu.

Lze proto uzavřít, že Nejvyšší správní soud v daném případě neshledal naplnění namítaných důvodů kasační stížnosti ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s., neboť - jak vyplývá ze shora uvedeného - v souzené věci se městský soud nedopustil nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky v předcházejícím řízení a nebyly shledány ani vady řízení spočívající v tom, že by skutková podstata, z níž žalovaný vycházel, neměla oporu ve spisech.

Ze všech těchto důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. července 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu